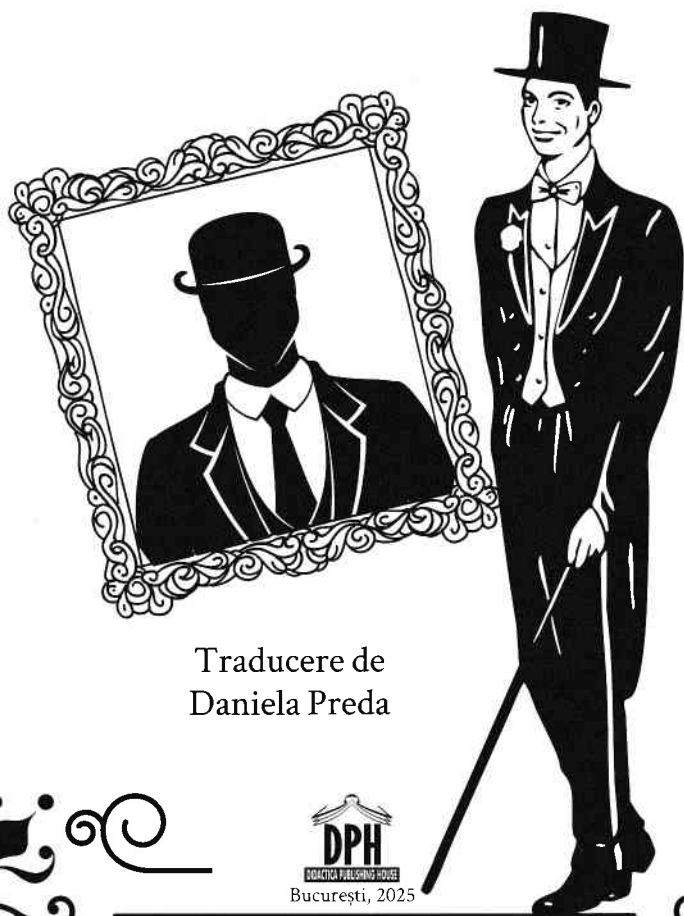

LIBRIS | We know books

OSCAR

WILDE

PORTRETUL LUI DORIAN GRAY

Traducere de
Daniela Preda

DPH
DOLOMITA PUBLISHING HOUSE
București, 2025

Cuprins

Prefață	9
Capitolul 1	11
Capitolul 2	29
Capitolul 3	49
Capitolul 4	67
Capitolul 5	87
Capitolul 6	103
Capitolul 7	115
Capitolul 8	131
Capitolul 9	149
Capitolul 10	163
Capitolul 11	175
Capitolul 12	201
Capitolul 13	209
Capitolul 14	219
Capitolul 15	235
Capitolul 16	247
Capitolul 17	257
Capitolul 18	265
Capitolul 19	277
Capitolul 20	289

CAPITOLUL

1

Atelierul era învăluit în parfumul intens al trandafirilor, iar atunci când adierea ușoară a vântului vărativ fremăta printre copacii din grădină, prin ușa deschisă pătrundea fie mirosul greu de liliac, fie mireasma mai delicată a florilor rozalii de păducel.

Din colțul divanului acoperit cu scoarțe persane pe care era tolănit, fumând neconținut, cum îi era obiceiul, lordul Henry Wotton întrezărea sclipirea florilor dulci și aurii ca mierea ale unui salcâm galben. Crengile lui tremurătoare păreau să se frângă sub povara frumuseții atât de înflăcărate a florilor. Din când în când, umbrele fantastice ale păsărilor în zbor se proiectau pe draperiile lungi, din mătase indiană, care acopereau fereastra imensă, producând un fel de efect japonez instantaneu și amintindu-i de pictorii cu fețe străvezii ca jadul din Tokio, care, prin intermediul unei arte statice prin natura ei, încercau să transmită ideea de viteză și mișcare. Murmurul posac al albinelor care își croiau drum anevoie prin iarba înaltă, necesită sau roiau cu insistență monotonă în jurul cornițelor acoperite cu pudră aurie ale caprifoiului

cățărător părea să facă tăcerea și mai apăsătoare. Larma nelămurită a Londrei ajungea până acolo ca notele grave ale unei orgi îndepărtate.

În mijlocul încăperii, fixat pe un șevalet vertical, se afla portretul în mărime naturală al unui tânăr de o frumusețe extraordinară, iar în fața lui, la mică distanță, stătea artistul însuși, Basil Hallward, a cărui subită dispariție, petrecută cu câțiva ani în urmă, stârnise la vremea respectivă o tulburare extraordinară în opinia publică și iscase nenumărate speculații stranii.

În timp ce admira silueta elegantă și seducătoare pe care o redase cu atâta măiestrie în tabloul său, pe chipul pictorului flutura un zâmbet de satisfacție, care păru să zăbovească acolo. Dar, brusc, artistul tresări și, închizând ochii, își apăsă degetele pe pleoape, ca și cum ar fi căutat să întemnițeze în mintea sa vreun vis ciudat din care îi era teamă că s-ar putea trezi.

— E cea mai bună lucrare a ta, Basil. E cel mai bun lucru pe care l-ai făcut vreodată, spuse lordul Henry apatic. Negreșit trebuie să o trimiți anul viitor la Grosvenor¹. Academia e prea mare și prea vulgară. De câte ori am fost acolo, erau fie atât de mulți oameni încât nu am putut vedea tablourile, ceea ce e neplăcut, fie atât de multe tablouri încât nu am putut vedea oamenii, ceea ce e și mai neplăcut. Grosvenor este singurul loc potrivit, crede-mă.

— Nu cred că o s-o trimit nicăieri, răspunse pictorul, dându-și capul pe spate cu mișcarea aceea ciudată care îi făcea pe prietenii săi de la Oxford să râdă de el. Nu, n-o trimit nicăieri.

Lordul Henry ridică din sprâncene și îl privi cu uimire printre spiralele fine de fum albăstrui care se rostogoleau în rotocoale fanteziste din țigara sa tare, bine îmbibată cu opiu.

¹ Situată în Londra, pe New Bond Street, Grosvenor Art Gallery a fost inaugurată în anul 1877.

— N-o trimiți nicăieri? Dar, dragul meu, de ce? Ai vreun motiv? Ce ființe sucite mai sunteți și voi, pictorii! Sunteți în stare de orice pentru a vă câștiga o reputație. Dar de cum o câștigați, parcă nu știți cum să vă dezbărați de ea. Ești absurd, căci un singur lucru e mai rău pe lume decât să se vorbească despre tine, și anume să nu se vorbească despre tine. Un astfel de portret te-ar așeza cu mult deasupra tuturor tinerilor din Anglia și i-ar face pe bătrâni să crape de invidie, dacă bătrânii or mai fi în stare să simtă vreo emoție.

— Știu că ai să râzi de mine, răspunse pictorul, dar chiar nu pot să expun tabloul. Am pus prea mult din mine în el.

Lordul Henry se întinse cât era de lung pe divan și izbucni în râs.

— Da, știam eu că ai să râzi. N-ai decăt, dar ăsta e adevărul gol-goluț.

— Ai pus prea mult din tine în el! Îți dau cuvântul meu, Basil, habar n-aveam că ești chiar atât de vanitos; și jur că nu văd nicio asemănare între tine, cu trăsăturile tale aspre și neregulate și cu părul tău negru ca tăciunele, și acest tânăr Adonis², care pare zămislit din fildeș și din petale de trandafir. Nu vezi, dragul meu Basil, că el este un Narcis³, iar tu – bine, sigur că ai o alură de intelectual și toate cele. Dar frumusețea, adevărata frumusețe, dispăre acolo unde începe intelectul. Intelectul în sine este un soi de exagerare și distruge armonia oricărui chip. În clipa în care cineva începe să cugete, devine un nas sau o frunte, în fine, ceva respingător. Uită-te numai la bărbații de succes din oricare dintre profesiile intelectuale. Sunt hidoșenia întruchipată! Cu excepția clericilor, desigur. Dar clericii nu gândesc. Un episcop

² În mitologia greacă, Adonis este un tânăr de o rară frumusețe, ucis de un porc mistreț. Se transformă într-o floare violetă, conform poeziei Shakespeare și Ovidiu.

³ Un alt tânăr frumos, care se îndrăgostește de propria reflexie din apa unei fântâni.

repetă la vârsta de optzeci de ani ceea ce i s-a spus să zică pe când era un băiat de optsprezece ani și, ca o consecință naturală, frumusețea îi rămâne neștirbită. Tânărul tău prieten misterios, al cărui nume nu mi l-ai divulgat încă, dar al cărui portret mă fascinează pur și simplu, nu gândește niciodată. Sunt absolut sigur de asta. E o creatură frumoasă, fără minte, care ar trebui să fie mereu aici iarna, când nu avem flori de privit, și vara, când avem nevoie de ceva care să ne răcorească mintea înfierbântată. Nu te flata, Basil, nu semeni cu el câtuși de puțin.

— Nu m-ai înțeles, Harry, replică artistul. Sigur că nu semăn cu el. Știu asta foarte bine. Nici nu mi-aș dori să-i semăn. De ce ridici din umeri? Îți spun adevărul. Există o fatalitate care însoțește orice înzestrări fizice și intelectuale deosebite, acel tip de fatalitate care pare să urmărească pașii șovăielnici ai regilor prin istorie. E mai bine să nu te deosebești de ceilalți. Urâții și proștii au parte de tot ce e mai bun pe lumea asta. Pot să stea liniștiți și să privească spectacolul. E adevărat, nu vor afla nimic despre gustul victoriei, dar măcar sunt la adăpost de cunoașterea gustului amar al înfrângerii. Trăiesc așa cum ar trebui să trăim cu toții – nederanjați, indiferenți și fără neliniști. Nu-i năpăstuiesc pe alții, nici nu sunt năpăstuiți de ei. Rangul și averea ta, Harry; inteligența mea, atât cât e, arta mea, oricare ar fi valoarea ei; frumusețea lui Dorian Gray – toți vom suferi pentru ceea ce zeii ne-au dăruit. Vom suferi cumplit.

— Dorian Gray? Țasta e numele lui? întrebă lordul Henry, traversând atelierul și apropiindu-se de Basil Hallward.

— Da, ăsta e numele lui. N-aveam de gând să ți-l spun.

— De ce nu?

— Ei bine, e greu de explicat. Când îmi place mult un om, niciodată nu-i divulg numele. Am impresia că renunț la ceva din omul acela. Am învățat să iubesc discreția. Pare să fie singurul lucru care mai

poate aduce vreun mister sau vreun farmec în viața modernă. Cel mai banal lucru devine încântător dacă îl ții secret. Mai nou, când plec din oraș, nu le spun niciodată celor din cercul meu unde merg. Dacă le-aș spune, s-ar pierde tot farmecul. E un obicei absurd, recunosc, dar pare, cumva, să aducă mult romantism în viața mea. Probabil că îți par teribil de caraghios că fac asta, nu-i așa?

— Deloc, răspuse lordul Henry. Deloc, dragul meu Basil. Mi se pare că uiți că sunt căsătorit, iar unicul farmec al căsătoriei constă în faptul că face absolut necesară o viață presărată cu minciuni pentru ambii parteneri. Eu nu știu niciodată unde se află soția mea, iar soția mea nu știe niciodată ce fac eu. Când ne întâlnim – căci ne mai întâlnim ocazional, când luăm masa în oraș împreună sau când suntem invitați la duce –, ne îndrugăm unul altuia cele mai absurde povești, cu cele mai sobre fețe. Soția mea se pricepe de minune la asta – mult, mult mai bine decât mine. Ea nu încurcă niciodată ițele, pe când eu le încurc tot timpul. Dar când descoperă vreo minciună, nu face scandal. Uneori mi-aș dori să facă, dar ea doar râde de mine.

— Detest felul în care vorbești despre căsnicia ta, Harry, replică Basil, îndreptându-se spre ușa care dădea în grădină. Eu cred că ești un soț exemplar, dar că te rușinezi pur și simplu de virtuțile tale. Ești un tip extraordinar. Nu spui niciodată ceva moral și nu faci niciodată ceva greșit. Cinismul tău e doar o poză.

— Naturalețea e doar o poză, și încă cea mai iritantă poză din câte știu, strigă lordul Henry, râzând.

Cei doi tineri ieșiră împreună în grădină și se instalară confortabil pe o bancă lungă de bambus, așezată la umbra unei tufe înalte de dafin. Razele soarelui alunecau pe frunzele lucioase. În iarbă, margaretele albe fremătau.

După un timp, lordul Henry își scoase ceasul din buzunar.

— Mă tem că trebuie să plec, Basil, murmură el. Dar, înainte de a pleca, insist să-mi răspunzi la întrebarea pe care ți-am adresat-o mai devreme.

— Ce întrebare? spuse pictorul, fixând pământul cu privirea.

— Știi prea bine.

— Nu știi, Harry.

— Atunci am să o repet. Fă-mă să înțeleg de ce nu vrei să expui portretul lui Dorian Gray. Dar vreau să-mi spui motivul real.

— Dar ți l-am spus deja.

— Nu, nu mi l-ai spus. Ai spus că din cauză că are prea mult din tine în el. Dar asta e o copilărie.

— Harry, spuse Basil Hallward, privindu-l drept în față, orice portret pictat cu emoție e un portret al artistului, nu al modelului. Modelul e doar un accident, pretextul. Nu el este dezvăluit de pictor; ci pictorul este cel care, pe pânza colorată, se dezvăluie pe sine. Motivul pentru care nu voi expune acest tablou este că mi-e teamă că am arătat în el taina propriului suflet.

Lordul Henry râse.

— Și care e taina? întrebă el.

— Ți-o voi spune, răspunse Hallward, dar imediat o expresie încurcată i se ivi pe față.

— Aștept cu nerăbdare, Basil, insistă prietenul său, privindu-l stăruitor.

— Nu sunt prea multe de spus, Harry, răspunse pictorul. Și-apoi, mă tem că n-ai să înțelegi. Poate că nici nu-ți va veni să crezi.

Lordul Henry zâmbi și, aplecându-se, smulse o margaretă cu petale roz din iarbă și o examinează atent.

— Sunt sigur că am să înțeleg, replică el, privind concentrat micul disc auriu acoperit cu puf alb. Iar de crezut, pot crede orice, cu condiția să fie cu totul incredibil.

Vântul scutură câteva flori din copaci, iar ciorchinii grei de liliac, cu florile lor înstelate, plutiră legănându-se în aerul înmiresmat. Un greier începu să cânte lângă zid și, ca un fir albăstrui, o libelulă lungă și subțire pluti pe lângă ei fluturând din aripioarele maronii, subțiri ca un voal. Lordului Henry i se păru că aude bătăile inimii lui Basil Hallward. Se întrebă curios ce dezvăluire avea să-i facă.

— Uite care e povestea, spuse pictorul după un timp. Acum două luni, am fost la o petrecere la lady Brandon. Știi bine că noi, artiștii săraci, trebuie să ne mai arătăm în societate din când în când, doar pentru a reaminti publicului că nu suntem niște sălbatici. Cu un frac și o cravată albă, cum mi-ai spus tu odată, oricine, chiar și un agent de bursă, își poate câștiga reputația de om civilizată. Ei bine, după ce petrecusem vreo zece minute în salon, întreținându-mă cu văduve avute înzorzonate și cu academicieni plicticoși, am simțit brusc că cineva mă cerceta insistent cu privirea. M-am întors pe jumătate și l-am văzut pe Dorian Gray pentru întâia dată. Când privirile ni s-au întâlnit, am simțit că pălesc. M-a cuprins o senzație ciudată de spaimă. Știam că mă aflam față în față cu cineva a cărui personalitate era atât de fascinantă încât, dacă i-aș îngădui, mi-ar absorbi toată ființa, sufletul cu totul, până și propria artă. Nu-mi doream nicio influență exterioară în viața mea. Doar știi, Harry, cât de independent sunt din fire. Am fost întotdeauna propriul stăpân; sau cel puțin așa eram până l-am întâlnit pe Dorian Gray. Atunci – dar nu știu cum să îți explic. Parcă ceva îmi spunea că mă aflam în pragul unei crize existențiale teribile. Am avut sentimentul ciudat că soarta îmi rezerva bucurii extraordinare, dar și suferințe pe potrivă. Mi s-a făcut teamă și am dat

să părăsesc salonul. Nu conștiința m-a îmboldit să fac asta, ci un soi de lașitate. Nu îmi arog meritul de a fi încercat să scap.

— Conștiința și lașitatea sunt de fapt unul și același lucru, Basil. Conștiința e doar denumirea comercială a aceleiași mărci. Atâta tot.

— Nu cred asta, Harry, și sunt convins că nici tu n-o crezi. Totuși, oricare ar fi fost justificarea mea – și s-ar putea să fi fost orgoliul, căci pe atunci eram foarte orgolios –, neîndoios e că m-am precipitat spre ușă. Unde, desigur, m-am intersectat cu lady Brandon. „Doar nu ne părăsești așa curând, domnule Hallward!” a strigat ea. Știi ce voce stridentă are, nu?

— Da, e stridentă în toate, în afară de frumusețe, spuse lordul Henry, rupând petalele margaretelor cu degetele lui lungi și nervoase.

— N-a fost chip să scap de ea. M-a prezentat unor membri ai curții regale, unor domni cu stele și decorații în piept și unor doamne în vârstă, cu tiare gigantice și nasuri de papagal. Le vorbea despre mine ca despre cel mai bun prieten al ei. N-o mai întâlnisem decât o singură dată înainte, dar i se năzărise ei să mă ridice în slăvi. Cred că un tablou de-al meu avea un succes răsunător la momentul acela sau cel puțin se scrisese despre el în gazetele de doi bani, ceea ce în secolul nostru îți garantează nemurirea. Deodată, m-am trezit față în față cu tânărul a cărui personalitate mă tulburase într-un mod atât de neobișnuit. Eram foarte aproape unul de altul, cât pe ce să ne atingem. Privirile ni s-au întâlnit din nou. A fost o imprudență din partea mea, dar am rugat-o pe lady Brandon să mi-l prezinte. Sau poate că nu a fost chiar o imprudență, în definitiv. Era pur și simplu inevitabil. Oricum am fi vorbit unul cu celălalt, fără nicio prezentare. Sunt sigur de asta. Dorian mi-a spus același lucru mai târziu. Și el simțise că ne era sortit să ne cunoaștem.

— Și cum ți l-a descris lady Brandon pe acest minunat tânăr? îl întrebă prietenul său. Știu că pregătește câte o prezentare succintă pentru fiecare dintre invitații ei. Îmi amintesc că odată mi-a prezentat un domn mai în vârstă, o apariție înfricoșătoare, cu chipul congestionat, plin de decorații și de panglici pe piept, și mi-a șuierat la ureche, cu niște șoapte pline de dramatism, care nu mă îndoiesc că au putut fi auzite de toată lumea din încăperea, cele mai năucitoare detalii despre el. Mi-am luat repede tălpășița de-acolo. Mie îmi place să descopăr oamenii pe cont propriu. Dar lady Brandon își tratează oaspeții exact cum își tratează un licitator bunurile. Fie ți-i descrie în cel mai mic detaliu, fie îți spune totul despre ei, în afară de ceea ce vrei să știi.

— Sărmana lady Brandon! O judeci prea aspru, Harry! exclamă Hallward fără convingere.

— Dragul meu, ea a încercat să fondeze un *salon*, dar n-a reușit decât să-și deschidă o tavernă. Cum aș putea să o admir? Dar, spune-mi, ce ți-a zis despre domnul Dorian Gray?

— Ah, mi-a zis ceva de genul: „E un băiat fermecător. Scumpa lui mamă și cu mine eram nedespărțite. Am uitat cu desăvârșire cu ce se ocupă – mă tem că nu se ocupă cu nimic. Ah, ba da, cântă la pian – sau la vioară, dragă domnule Gray?” Nu ne-am putut abține și amândoi am izbucnit în râs și ne-am împrietenit pe loc.

— Râsul nu-i deloc un început rău pentru o prietenie și e, de departe, cel mai bun final al unei prietenii, spuse tânărul lord, smulgând din pământ o altă margaretă.

Hallward clătină din cap.

— Tu nu înțelegi ce e prietenia, Harry, murmură el, și, din pricina asta, nu înțelegi nici ce e dușmănia. Ție îți place toată lumea; iar asta înseamnă că toată lumea îți e indiferentă de fapt.

— E o nedreptate cumplită să spui asta! strigă lordul Henry, dându-și pălăria pe spate și ridicându-și privirea spre norișorii care, ca niște fire încâlcite de mătase albă lucioasă, pluteau pe cerul turcoaz de vară. Da, e cumplit de nedrept din partea ta. Dimpotrivă, fac o mare diferență între oameni. Prietenii mi-i aleg pentru înfățișarea lor plăcută, cunoștințele pentru caracterul lor bun, iar dușmanii pentru inteligența lor pătrunzătoare. Mai ales dușmanii trebuie să ți-i alegi cu mare grijă. Printre dușmanii mei nu se numără niciun zevzec. Toți sunt bărbați inteligenți și, drept urmare, toți mă apreciază. Vezi, nu ți se pare că sunt foarte pretențios? Eu așa mă consider.

— Chiar așa ești, Harry. Judecând după clasificarea ta, eu abia dacă mă încadrez în categoria cunoștințelor.

— Dragul meu Basil, tu ești mult mai mult decât o simplă cunoștință.

— Și mult mai puțin decât un prieten. Un fel de frate, presupun?

— Aș, frate! Ce-mi pasă mie de frați! Fratele meu mai mare n-are de gând să moară odată, iar frații mei mai mici par să se bucure prea mult de viață.

— Harry! exclamă Hallward, încruntându-se.

— Dragul meu, doar nu crezi că vorbesc serios. Dar ce să fac dacă îmi detest rudele? Presupun că mi se trage de la faptul că nimeni nu suportă ca și alți oameni să aibă aceleași defecte ca ale lui. Înțeleg perfect furia democraților englezi față de ceea ce ei numesc „viciile clasei superioare”. Mulțimile consideră că beția, prostia și imoralitatea ar trebui să fie domeniul lor exclusiv și, când unul dintre ai noștri calcă strâmb, au impresia că domeniul le e invadat. Când bietul Southwark a ajuns în fața instanței cu divorțul lui, indignarea maselor a atins proporții uriașe. Și totuși, cred că nici măcar zece la sută dintre proletari nu duc o viață onestă.